

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра цивільного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність D8 Право

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні
кафедри цивільного права
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сімейне право України
Викладач (-і)	Схаб-Бучинська Тетяна Ярославівна
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
E-mail викладача	tetiana.skhab-buchynska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Meet.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.cnu.edu.ua/informatsiia-shchodo-navchalnoho-protsesu/ Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є система правових норм українського законодавства, що регулює коло суспільних відносин, які виникають між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами, їх тлумачення та механізми реалізації. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Загальні положення сімейного права. Права та обов'язки подружжя. 2. Права та обов'язки батька, матері, дитини та інших членів сім'ї. Сімейне право регулює широке коло суспільних відносин, які виникають між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами у зв'язку із виникненням сім'ї, в тому числі із шлюбу, спорідненості, усиновлення, а також при прийнятті на виховання дітей, які залишилися без піклування батьків. <u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Конституція України, Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, закони України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», «Про охорону дитинства» «Основи законодавства України про охорону здоров'я», судові прецеденти (Верховного суду) та ряд інших законів і підзаконних актів. Застосування сімейного законодавства під час проведення ринкових реформ призводять до створення докорінно нової, хоч і не позбавленої поки що вад і прогалин, правової системи. Разом з цим, відбувається прийняття та постійне внесення змін до ряду нормативно-правових актів, які регулюють сімейні відносини, що, в свою чергу, визначають засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів, а також підстави їх виникнення. Вдосконалення сімейного законодавства є досить складним завданням і одним з основних, відповідальних напрямків роботи державних органів та всіх інституцій громадянського суспільства. Без кваліфікованих спеціалістів в галузі сімейного права нам навряд чи справитись із проблемами, які виникають із сімейних правовідносин. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями у галузі сімейного права на базі прийнятих законодавчих актів.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право України» є формування у здобувачів сімейно-правового світогляду, сімейно-правового мислення, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності	

щодо правового регулювання, а також захисту прав та інтересів учасників сімейних правовідносин.

Основними цілями вивчення дисципліни «Сімейне право України» є набуття здобувачами знань та розуміння змісту норм сімейного законодавства України, формування умінь та навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають між учасниками сімейних правовідносин, правильного застосування норм сімейного законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3 Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 12 Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Фахові компетентності:

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відомі проблеми.

ПРН 11. Мати базові навички риторики.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблеми проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
практичні	-
лабораторні	-
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
3	081 Право	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Загальні положення сімейного права. Права та обов'язки подружжя

Тема № 1. Загальні положення сімейного права.	2	2	2
Тема № 2. Сімейні правовідносини.	-	-	6
Тема № 3. Поняття та умови укладення шлюбу.	2	2	2
Тема № 4. Недійсність шлюбу. Припинення шлюбу.	2	2	2
Тема № 5. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.	-	2	4
Тема № 6. Майнові права та обов'язки подружжя.	2	2	2
Модуль II. Права та обов'язки батька, матері, дитини та інших членів сім'ї			
Тема № 7. Визначення походження дітей.	-	2	4
Тема № 8. Права та обов'язки батьків і дітей.	2	2	2
Тема № 9. Правовідносини за участю інших членів сім'ї та родичів.	-	-	6
Тема №10. Аліментні зобов'язання подружжя.	-	-	6
Тема №11. Аліментні зобов'язання батьків і дітей.	2	2	2
Тема №12. Припинення аліментних зобов'язань.	-	-	6
Тема №13. Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Усиновлення.	-	2	4
Тема №14. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка/піклування над дітьми, патронат над дітьми, прийомна сім'я; дитячий будинок сімейного типу..	-	-	6
Тема 15. Застосування сімейного законодавства України до правовідносин за участю іноземних громадян та осіб без громадянства.	-	-	6
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського		

	національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу вноситься На контрольну вноситься 2 описових завдання, яке оцінюється по 10 балів, 5 коротких запитань нормативного змісту, яке оцінюється по 2 бали; 4 закритих тестових запитань, які оцінюються по 2 бали, 2 визначення, які оцінюються по 2 бали, 1 задача, яка оцінюється у 8 балів. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kcp.cnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувачу виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених силабусом. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов’язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових	

балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kcp.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/82/2025/11/indyvidualni-zavdannia-2025.pdf>

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Борисова В.І., Жилінкова І.В. Сімейне право: підручник. Київ: Право, 2022. 320 с.
2. Ватрас В.А., Чернега В.М. Науково-практичний коментар приписів першого та сьомого розділів Сімейного кодексу України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 104 с.
3. Дзера О. В. Сімейне право України: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер. 2021. 520с.
4. Дутко А. О. Сімейне право України: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2605/1/simeine%20pr.pdf>
5. Дякович М. М. Сімейне право України: навч. посіб. Харків: ЕКУС, 2022. 416 с.
6. Менджул М.В. Порівняльне сімейне право: навч. посіб. Ужгород: «РІК-У», 2021. 296 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/40329/1/порівняльне%20сімейне%20право%20%286%29.pdf>
7. Чернега В. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 370 с.
8. Сімейне право України: підручник / Т.В. Боднар, В.С. Гопанчук, О.В. Дзера [та ін.]; за заг.ред. Т.В. Боднар та О.В. Дзера. 3-тє вид. стереотип. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 520 с.
9. Сімейні правові відносини від А до Я.: практичний посібник / Ковальський В.С., Дубчак Л.С., Роговик М.М. 2025. 176 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних вказівках:

Схаб-Бучинська Т.Я. Сімейне право України: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів другого курсу денної форми навчання спеціальності 081 «Право». <https://kcp.cnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/>

Викладач

Тетяна СХАБ-БУЧИНСЬКА,
к.ю.н., доцент кафедри цивільного права